

Д. А. Синюшкоаспірант
Харківського національного
університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ЛІСОВОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

У статті запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду можна визначено як комплекс взаємопов'язаних заходів, що спрямовані на недопущення вчинення злочинних посягань на лісові ресурси України шляхом обмеження, нейтралізації та усунення дії детермінант кримінальних протиправних діянь, що являють собою реалізацію національних пріоритетів охорони лісів на державному та регіональному рівні й одночасного створення сприятливих умов для реалізації місцевих інтересів у цій сфері силами регіонів за допомогою методів, що враховують соціально-економічну та природно-географічну специфіку територій. Складову такого запобігання становлять заходи соціально-економічного характеру, позаяк розвитку економіки в умовах воєнного стану на пряму пов'язаний зі станом забезпеченості людей, зростання якого зменшить гостроту соціальних проблем. Наголошено, що потребує закріплення єдиних стандартів дозвільної системи лісових ресурсів України, зокрема в частині охорони лісових ресурсів; проведення експертиз й сертифікації лісових ресурсів. Розглядаючи таку проблему зауважимо, що аналіз чинного законодавства і практики його застосування в сфері охорони лісового фонду дає підстави зробити висновок, що до дозвільних засобів слід віднести: 1) дозволи в сфері охорони лісових ресурсів; 2) експертизу в сфері охорони лісових ресурсів; 3) сертифікацію лісових ресурсів. В умовах воєнного стану, загальносоціальні заходи запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду, у першу чергу, повинні бути спрямовані на вдосконалення екологічної свідомості суспільства загалом та окремих громадян зокрема. Масштабність воєнних дій, суб'єктів та заходів захисту й охорони, значною мірою впливають на стан реалізації, зумовлюючи необхідність узгодження їх дій, розроблення принципово нових підходів у забезпеченні комплексного характеру такої діяльності, зокрема за рахунок застосування та реалізації кримінологічних програмно-цілевих завдань. Констатовано, що головною правовою проблемою мінімізації кримінальних правопорушень у сфері лісового фонду є відсутність повноважень державних органів щодо формування та реалізації політики щодо обігу лісоматеріалів, особливо в частині забезпечення ефективного контролю за обігом круглих лісоматеріалів й запобігання обігу незаконної заготовленої деревини. Наголошено на законодавчому врегулюванні кримінальної відповідальності за зрубану деревину, яка вже надійшла в обіг, тобто змішалась у загальних обсягах із законно набутою.

Ключові слова: ліс, лісовий фонд, охорона, захист, незаконна порубка лісу, незаконне перевезення лісу, зберігання лісу, збут лісу, запобігання кримінальним правопорушенням, кримінологічна безпека.

Постановка проблеми. Ліс – тип природних комплексів (екосистема), у якому поєднуються переважно деревна та чагарникова рослинність з відповідними ґрунтами, трав'яною рослинністю, тваринним світом, мікроорганізмами та іншими природними компонентами, що взаємопов'язані у своєму розвитку, впливають один на одного і на навколишнє природне середовище. Такі природні ресурси України є її

національним багатством і за своїм призначенням та місцезональним виконанням виконують переважно водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні, естетичні, виховні функції та є джерелом для задоволення потреб суспільства в лісових ресурсах. Відповідно до ст. 13 Конституції України, лісові ресурси, які знаходяться в межах території України, її континентального шельфу, виключної (морської)

економічної зони є об'єктами права власності Українського народу [1]. Від імені Українського народу права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах, визначених Основним законом.

Водночас, за останні роки спостерігається збільшення внесених до Єдиного реєстру досудових розслідувань кримінальних правопорушень передбачених ст. 246 КК України, зокрема якщо у 2014 р. виявлено та зареєстровано трохи більше 1 тис. кримінальних правопорушень, то у 2023 р. – 2,6 тис. (+ 2,6 рази), з них 81,5 % злочинів й тільки 18,5 % проступки. Загальний обсяг незаконних рубок тільки за останній рік склав 28,5 тис. м³ й сумою заподіяної шкоди – 579,8 млн грн, із них у 755 протиправних діяннях – повідомлено про підозру, 590 – направлено до суду, у тому числі у 588 з обвинувальним актом, у 1157 – закрито провадження. Однак, на кінець звітного періоду у провадженні органів досудового розслідування знаходилося 2094 кримінальне провадження (92 % слідчих органів поліції). При проведенні перевірок у лісах Харківського облуправління виявлено незаконних рубок в обсязі 6446 куб. м на суму заподіяної шкоди 51,7 млн грн, Херсонського – 1333 куб. м на суму 16,9 млн грн, Житомирського близько 1 тис. куб. м на суму більше 5 млн грн [2].

Головними причинами збільшення їх обсягів є діяльність технічно оснащених злочинних груп (у 2023 р. частка кримінальних правопорушень у сфері лісового фонду, вчинених такими угрупованнями, склала 57 % від усіх розслідуваних кримінальних правопорушень проти довкілля), низький рівень матеріального забезпечення населення, яке змушене задовольняти свої життєві потреби у незаконний спосіб, а також велика кількість неконтрольованих приватних пилорам, які скуповують незаконно добуту деревину. У значній мірі поширенню незаконних рубок у південних і східних регіонах України сприяє відсутність бюджетного фінансування для утримання працівників державної лісової охорони, що спонукає їх до звільнення з роботи за власним бажанням, внаслідок цього значні площі лісів залишаються без нагляду. Більше того, розпочата росією війна проти України щодня ставить під загрозу екологічну безпеку тисяч людей.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. На окремі проблеми запобігання кримінальним правопорушенням загалом й кримінально-правової та криміно-

логічної охорони лісів звернута увага в роботах О. М. Будяченко, С. Б. Гавриша, В. В. Голіни, О. В. Заїчко, А. П. Закалюка, Т. В. Корнякової, Є. О. Письменського, Г. С. Поліщука, О. В. Скворцової, О. В. Ткаченка, Ю. А. Турлової, І. О. Харь та ін.

Сформульовані зазначеними авторами положення мають важливе наукове і практичне значення, однак в умовах сьогодення потребує наукового розроблення система загальносоціальних заходів запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду України.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на те, що Конституцією України передбачено право кожного на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди; гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення (ст. 50) [1], розвиток науково-технічного прогресу та, як наслідок, посилення антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище зумовив зміну спрямування, якісний та кількісний прояв кримінальних правопорушень проти довкілля.

Соціальна цінність кримінологічного запобігання включає не лише скорочення сфери застосування кримінально-правових норм, але й попередження негативних наслідків злочинності. Так, А. П. Закалюк запобігання кримінальним правопорушенням визначає як різновид суспільної соціально-профілактичної діяльності, функціональний зміст та мета якої полягає в перешкоджанні дії детермінантів злочинності та її проявів, передусім причин й умов останніх через обмеження, нейтралізацію, а за можливості – усунення їх дії [3]. Водночас, аналіз запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду, загалом та його основних напрямів зокрема передбачає з'ясування місця, яке вони посідають у системі заходів запобігання, що потребує розгляду категорії запобігання злочинності та її структури.

Загальносоціальне запобігання злочинності є визначальною складовою системи запобігання кримінальним правопорушенням, що охоплює найбільш масштабні, довготривалі та ефективні види запобіжної діяльності, найбільш значні соціальні заходи, які спрямовані на досягнення мети запобігання злочинності. Реалізацію таких заходів спрямовано на вдосконалення всієї системи відносин у суспільстві. Це пояснюється тим, що комплексний характер запобігання

злочинності найбільш яскраво виявляється саме на загальносоціальному рівні. Отже, ефективність системи загальносоціального запобігання залежить від того, що виникає поєднання різних за змістом заходів, що сприяє їх взаємодоповненню та додає результативності всій профілактичній діяльності [4].

На думку В. В. Голіни, загальносоціальне запобігання злочинності можна розглядати як «комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, які спрямовані на подальший розвиток і вдосконалення суспільних відносин й усунення причин та умов негативних явищ взагалі і злочинності зокрема» [5, с. 4].

Досліджуючи запобіжну діяльність у сфері охорони довкілля на регіональному рівні, Г. С. Поліщук звертає увагу на такі її специфічні ознаки:

1) комплексність, яка знаходить свій вираз у двох формах: множинності суб'єктів запобігання, а саме природоохоронних, контролюючих, судових та правоохоронних органів, координована діяльність яких спрямована на охорону екологічного правопорядку; різноманітності заходів, спрямованих на досягнення цілей запобігання злочинів проти навколишнього природного середовища;

2) тісний взаємозв'язок регіонального та загальнодержавного аспекту цієї діяльності, адже спроби контролю екологічної злочинності в окремому регіоні можуть мати лише обмежений і тимчасовий характер: екологічна криза в одних областях країни неминуче позначилася на стані довкілля інших регіонів;

3) значні можливості успішного застосування заходів загальносоціального характеру для запобігання злочинам проти довкілля [6, с. 142].

Здійснення загальносоціальних заходів запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду, прямо пов'язане з результатами дії соціальних процесів у сфері взаємодії суспільства і природи. Саме на макрорівні формується довгостроковий антикриміногенний вплив, що здатний формувати правомірну екологічну свідомість і поведінку, законність і правопорядок у сфері охорони лісів України. Важливе значення для оптимізації зазначених процесів може мати рішення проблеми законного співіснування всіх форм власності на окремі компоненти довкілля. Суб'єктами такої діяльності всіх рівнів є держава, відомства, підприємства, громадські організа-

ції, громадські формування, окремі громадяни.

Головне значення в загальносоціальному запобіганні кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду, мають заходи соціально-економічного характеру, пов'язані, зокрема, з удосконаленням лісгосподарської діяльності, розвитком оптимальних, науково обґрунтованих технологій, спрямованих на бережливе ставлення до лісів, та зменшення шкідливого впливу на окремі його об'єкти; проведення якісної реформи лісового господарства [7]. Водночас кризове становище у лісовій сфері не подолати лише технологічними та економічними заходами – необхідно змінити всю систему цінностей і життєвих орієнтирів, що впливає на прийняття рішень й визначає вчинки кожної людини у повсякденному житті та професійній діяльності. Саме тому важливе значення має постійне вдосконалення еколого-правової свідомості як на суспільному, так і на індивідуальному рівні. У вирішенні цього завдання закладено основний потенціал усієї запобіжної діяльності. На думку Г. С. Поліщука, заходи, спрямовані на вдосконалення екологічної свідомості суспільства загалом та окремих громадян зокрема здійснюються за допомогою екологічної освіти, еколого-правової пропаганди й виховання, підвищення морально-культурного рівня, оскільки вони детермінують правомірну поведінку людей у різних сферах взаємодії суспільства та природи [6, с. 144].

Державна політика з охорони лісових ресурсів – це організована та цілеспрямована діяльність публічної адміністрації, спрямована на створення сприятливих умов для національно-економічного, природоохоронного, освітньо-культурного, оздоровчо-рекреаційного розвитку, збереження національно-природно-ресурсного потенціалу та задоволення потреб людини за допомогою встановленої системи заходів [8]. Відповідно до ст. 25 Лісового кодексу України основним завданням державного регулювання та управління у сфері лісових відносин є забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин здійснюється шляхом:

- формування та визначення основних напрямів державної політики у сфері лісових відносин;
- визначення законом повноважень органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- установлення відповідно до закону порядку і правил у сфері охорони, захисту, використання та відтворення лісів ;

- здійснення державного контролю за охороною, захистом, використанням та відтворенням лісів [9].

Таким чином, варто констатувати, що загальносоціальне запобігання кримінальним правопорушенням у сфері охорони лісів у першу чергу спрямоване на їх захист та охорону за напрямками:

збереження лісів;

виявлення, попередження, недопущення незаконних рубок;

усунення або мінімізацію впливу негативних детермінант на лісову сферу;

охорону лісового фонду [10].

Загальносоціальне запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду полягає у вирішенні інституційних, соціальних, економічних і правових проблем, пов'язаних з організацією, управлінням та веденням лісового господарства. Це передбачає удосконалення державної політики і правозастосовної діяльності. Основною метою такого запобігання є створення умов для сталого розвитку лісового господарства, раціонального використання лісових ресурсів та захисту лісів від незаконних рубок. Такий підхід спрямований на зменшення криміногенного потенціалу цієї сфери [11, с. 123], однак варто враховувати, що зазначена властивість запобіжного впливу зумовлена особливостями конструкції складу кримінального правопорушення, пов'язаного з незаконною порубкою лісу (ст. 246 КК України), що є формальним при вчиненні «...таких дій у заповідниках або на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду, або в інших особливо охоронюваних лісах». Також потребує законодавчого врегулювання й кримінальна відповідальність за зрубину деревину, яка вже надійшла в обіг, тобто змішалась у загальних обсягах із законно набутою; обіг круглих лісоматеріалів, який нормативно не врегульований, що в значній мірі стимулює розвиток незаконної заготівлі деревини. Такі тенденції обумовлені процедурою відведення і таксації, яка досі регулюється радянською «Настановою з відведення і таксації лісосік в лісах СРСР», що затверджена Держкомлісом СРСР від 27.12.1968 р. У лісах підприємств Держлісагентства також діють рекомендації, що не мають обов'язкової сили, а саме: «Методичні вказівки з відведення і таксації лісосік, видачі лісорубних квитків та огляду

місць заготівлі деревини в лісах Держлісагентства» (наказ Держлісагентства України від 04.01.2013 р. № 9).

Далі, у 2021 р. схвалено Державну стратегію управління лісами України до 2035 року, яка поміж інших визначила головні проблеми [12]. Основною метою є забезпечення можливості лісового господарства швидко і ефективно реагувати на виклики, які виникають. Стратегічні цілі визначені таким нормативно-правовим актом є: зміна моделі та механізмів державного управління в сфері лісового та мисливського господарства; оптимізація та реорганізація структури і функцій суб'єктів господарювання державної власності в лісовій сфері; удосконалення системи оподаткування та фінансування лісогосподарської діяльності, встановлення справедливої бази оподаткування для постійних лісокористувачів; державне стимулювання розвитку господарської діяльності у деревообробній галузі з отриманням доданої вартості; зміна правил здійснення лісогосподарських заходів, спрямування на наближені до природи методи лісництва та несучільні види рубок; забезпечення прозорості лісогосподарської діяльності в частині відкритого електронного ринку продажу деревини; впровадження нової системи організації охорони і захисту лісів, попередження незаконних рубок та обігу незаконно заготовленої деревини та ін. [13].

Варто звернути увагу й на розпочату у 2022 р. *реформу управління лісової галузі України*, яку спрямовано, зокрема, на створення у віданні Держлісагентства єдиного господарюючого суб'єкта (ДП «Ліси України») та розмежування контролюючої та господарюючої функцій. До новоствореного ДП «Ліси України» передається майно, права (включаючи право користування земельними ділянками лісового фонду) й обов'язки лісогосподарських підприємств, що реорганізуються. Внаслідок вжиття заходів з реалізації постанови № 1003, кількість територіальних органів Держлісагентства скоротилася з 24 до 9, оборотні та необоротні активи 146 лісогосподарських підприємств, які належали до сфери управління Держлісагентства, передані до новоствореного ДП «Ліси України». На базі цих підприємств створено 146 філій ДП «Ліси України» без права юридичної особи. Фактична кількість штатних одиниць центрального апарату Держлісагентства та його територіальних органів зменшилася на 51,3 % (до 269 осіб у 2022 р. проти 524 у 2020 р.) [14].

Водночас, незавершеність реформи, свідчить про проблеми лісового господарювання, що негативно впливають й на розкрадання лісових ресурсів. Держлісагентством неповною мірою забезпечено належне управління об'єктами державної власності, що належать до його сфери управління, зокрема, в частині обліку оборотних та необоротних активів та передачі майна до ДП «Ліси України», що створює ризики втрат державних активів та свідчить про низький рівень внутрішнього контролю Держлісагентства за рухом та обліком активів лісогосподарських підприємств.

Останній державний облік лісів проводився станом на початок 2011 р., база моніторингу лісів сформована ще за 2015 р. (має формуватися щорічно відповідно до ст. 55 Лісового кодексу України та Положення про державну систему моніторингу довкілля (1998 р., постановою Кабінету Міністрів України № 391), а цикл національної інвентаризації лісів, розпочатий в 2021 році, заплановано завершити в 2025 р. Зазначене свідчить про непроведення моніторингу за цими процесами в системі лісової галузі та містить ризик повторного фінансування заходів з лісовпорядкування, лісорозведення і відновлення лісів, охорони і захисту лісів. У цьому аспекті зауважимо, що ВО «Укрдержліспроєкт» створене з метою проведення лісовпорядкування на всій території України, яке передбачає комплекс заходів, спрямованих на забезпечення ефективної організації та науково обґрунтованого ведення лісового господарства, охорони і захисту, раціонального використання, підвищення екологічного та ресурсного потенціалу лісів, культури ведення лісового господарства, отримання достовірної і всебічної інформації про лісовий фонд України. Станом на 2024 р. ВО «Укрдержліспроєкт» проводилися роботи з базового лісовпорядкування у Волинській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Луганській, Львівській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Чернівецькій та Чернігівській областях на площі 3453,0 тис. га, польові роботи з базового лісовпорядкування в Одеській, Миколаївській, Дніпропетровській та Черкаській областях на площі 566,8 тис. гектарів. Розпочато роботи з проведення національної інвентаризації лісів, станом на 20.10.2023 обстежено 3860 інвентаризаційних ділянок, або 29,3 % ділянок, які необхідно було обстежити в 2021–2023 роках 1406 ділянок, або 32,2 %, передбачених для обстеження в 2023 році, – недоступні території (зона бойових дій, Черно-

бильська зона, 30-км зона вздовж кордону, окуповані території) [14].

Потребує закріплення єдиних стандартів дозвільної системи лісових ресурсів України, зокрема в частині охорони лісових ресурсів; проведення експертиз й сертифікації лісових ресурсів. Розглядаючи таку проблему зауважимо, що аналіз чинного законодавства і практики його застосування в сфері охорони лісового фонду дає підстави зробити висновок, що до дозвільних засобів слід віднести:

- 1) дозволи в сфері охорони лісових ресурсів;
- 2) експертизу в сфері охорони лісових ресурсів;
- 3) сертифікацію лісових ресурсів.

Головною правовою проблемою мінімізації кримінальних правопорушень у сфері лісового фонду є відсутність повноважень державних органів щодо формування та реалізації політики щодо обігу лісоматеріалів, особливо в частині забезпечення ефективного контролю за обігом круглих лісоматеріалів й запобігання обігу незаконної заготовленої деревини.

Висновки. Запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду можна визначити як комплекс взаємопов'язаних заходів, що спрямовані на недопущення вчинення злочинних посягань на лісові ресурси України шляхом обмеження, нейтралізації та усунення дії детермінант кримінальних протиправних діянь, що являють собою реалізацію національних пріоритетів охорони лісів на державному та регіональному рівні й одночасного створення сприятливих умов для реалізації місцевих інтересів у цій сфері силами регіонів за допомогою методів, що враховують соціально-економічну та природно-географічну специфіку територій. Складову такого запобігання становлять заходи соціально-економічного характеру, позаяк розвиток економіки в умовах воєнного стану напругу пов'язаний зі станом забезпеченості людей, зростання якого зменшить гостроту соціальних проблем. Особливо очікуваними і практично значущими для успішної реалізації всієї запобіжної діяльності буде проведення заходів зазначеної спрямованості в депресивних регіонах країни.

Першочерговими загальносоціальними заходами запобігання кримінальним правопорушенням у сфері лісового фонду визначено такі: а) моніторинг лісового фонду України, узагальнення стану виконання зведених планів заходів, встановлення ризиків для лісовпорядкування, лісорозведення і відновлення лісів,

охорони і захисту лісів, який необхідно здійснити за такими рівнями Функціонування системи моніторингу здійснюється на трьох рівнях, що розподіляються за територіальним принципом: загальнодержавний – охоплює пріоритетні напрями та завдання моніторингу в масштабах усієї країни; регіональний – охоплює пріоритетні напрями та завдання в масштабах територіального регіону; локальний – охоплює пріоритетні напрями та завдання моніторингу в масштабах окремих територій з підвищеним антропогенним навантаженням; б) оцінка (визначення розміру) шкоди та збитків, завданих внаслідок збройної агресії, з метою отримання компенсації у міжнародних органах; в) прийняття цільового нормативно-правового акту (Закону) в частині встановлення нормативних вимог до обігу деревини, правових підстав для перевірок з питань її обліку, перевезення, зберігання, а також усунення необлікованих запасів деревини, що сприяє нелегальній реалізації й отриманню тіншових доходів; г) реформа управління лісовою галузі України, яку спрямовано на створення єдиного господарюючого суб'єкта (ДП «Ліси України») з розмежуванням контролюючої та господарюючої функцій; д) реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони лісового фонду, усунення дублювання функцій Держлісагентства та Держекоінспекції; е) закріплення єдиних стандартів дозвільної системи лісових ресурсів України, зокрема в частині охорони лісових ресурсів; проведення оцінки впливу на довкілля й сертифікації лісових ресурсів; нормативних вимог до обігу деревини, правових підстав для перевірок з питань обліку, перевезення, зберігання деревини; е) внесення змін та доповнень до Інструкції з ведення електронного обліку деревини (2021 р.), в частині встановлення відповідальності у разі її порушення, а також обов'язкового застосування постійними лісокористувачами, що не відносяться до сфери управління Держлісагентства;

Головною правовою проблемою мінімізації кримінальних правопорушень у сфері лісового фонду є відсутність повноважень державних органів щодо формування та реалізації політики щодо обігу лісоматеріалів, особливо в частині забезпечення ефективного контролю за обігом круглих лісоматеріалів й запобігання обігу незаконної заготовленої деревини.

Список використаної літератури:

1. Конституція України: Закон від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/>

- laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.
2. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
 3. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика: у 3 кн. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2008. Кн. 3: Практична кримінологія. 320 с.
 4. Іванова Н. Г. Запобіжна діяльність органів внутрішніх справ у сфері охорони рослинного світу та основні напрями щодо її вдосконалення. *Вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 2 (75). С. 280–284.
 5. Голіна В. В. Запобігання злочинності (теорія і практика): навч. посіб. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2011. 120 с.
 6. Поліщук Г. С. Кримінологічна характеристика та запобігання злочинам проти довкілля (за матеріалами Причорноморського регіону України) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ : КНУВС, 2006. 231 с.
 7. Деякі питання реформування управління лісовою галузі: постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.2022 р. № 1003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1003-2022-%D0%BF#Text>
 8. Ткаченко О. В. Державна політика щодо охорони лісових ресурсів в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Вип. 1. Т. 4. С. 117–123.
 9. Лісовий кодекс України: Закон від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
 10. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України / за ред. Г. І. Балюк. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 368 с.
 11. Заїчко О. В. Кримінологічна характеристика та запобігання незаконній порубці лісу : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Харків, 2019. 211 с.
 12. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1777-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>
 13. Державна стратегія управління лісами України до 2035 року : проект до обговорення. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: https://tlu.kiev.ua/uploads/media/Projekt_Strategii_2035_07.10.20_1_1.pdf
 14. Звіт про результати аудиту ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих на ведення лісового і мисливського господарства, охорону і захист лісів у лісовому фонді України : рішення Рахункової палати від 15.03.2024 р. № 11-1. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2024/11-1_2024/Zvit_11-1_2024.pdf

Syniushko D. A. General social measures to prevent criminal offense in the field of the forest fund of Ukraine

In the article, the prevention of criminal offenses in the field of the forest fund can be defined as a complex of interrelated measures aimed at preventing criminal encroachments on the forest resources of Ukraine by limiting, neutralizing and eliminating the effect of the determinants of criminal illegal acts, which represent the implementation of national priorities of forest protection on at the state and regional level and simultaneously creating favorable conditions for the realization of local interests in this area by the forces of the regions using methods that take into account the socio-economic and natural-geographical specifics of the territories. A component of such prevention is measures of a socio-economic nature, since the development of the economy in the conditions of martial law is directly related to the state of security of people, the growth of which will reduce the severity of social problems. It was emphasized that there is a need to establish uniform standards for the permit system of forest resources of Ukraine, in particular in the area of forest resources protection; carrying out examinations and certification of forest resources. Considering such a problem, we note that the analysis of the current legislation and the practice of its application in the field of forest fund protection gives grounds to conclude that the following should be included in the permitting means: 1) permits in the field of forest resource protection; 2) expertise in the field of forest resource protection; 3) certification of forest resources. In the conditions of martial law, general social measures to prevent criminal offenses in the field of the forest fund, first of all, should be aimed at improving the environmental awareness of society in general and individual citizens in particular. The scale of military actions, subjects and measures of protection and protection have a significant impact on the state of implementation, making it necessary to coordinate their actions, to develop fundamentally new approaches to ensuring the comprehensive nature of such activities, in particular through the application and implementation of criminological program-target tasks. It was established that the main legal problem of minimizing criminal offenses in the field of forestry is the lack of authority of state bodies to formulate and implement a policy on the circulation of timber, especially in terms of ensuring effective control over the circulation of round timber and preventing the circulation of illegally harvested wood. Emphasis is placed on the legislative regulation of criminal liability for felled wood that has already entered circulation, i.e. mixed in general volumes with legally purchased wood.

Key words: forest, forest fund, protection, protection, illegal logging, illegal transportation of wood, storage of wood, sale of wood, prevention of criminal offenses, criminological security.